

VAN DER

PHILOSOPHIAE

1

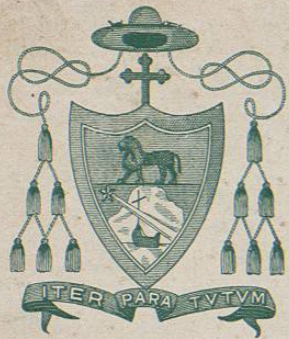

B839

A2

v. 1

009658

EX LIBRIS
HEMETHERII VALVERDE TELLEZ
Episcopi Leonensis

1080014403

5 vol
\$12.50

PRAELECTIONUM
PHILOSOPHIAE SCHOLASTICAE
BREVIS CONSPECTUS.

PRAELECTIONUM
PHILOSOPHIAE SCHOLASTICAE

BREVIS CONSPECTUS

AUCTORE

J. VAN DER AA S. J.

PHILOSOPHIAE PROFESSORE
IN COLLEGIO SOCIETATIS JESU LOVANIENSI.

EDITIO ALTERA.

VOLUMEN PRIMUM
LOGICA ET ONTOLOGIA

LOVANI

TYPIS CAROLI FONTEYN, BIBLIOPOLAE

VIA BRUXELLENSI, 6.

1888.

Capilla Alfonsina
Biblioteca Universitaria

UNIVERSIDAD DE NUEVO LEÓN
Biblioteca Valverde y Teller

46115

B839
A2
v.1

SUPERIORUM PERMISSU

FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

INTRODUCTIO AD PHILOSOPHIAM.

In ipso nostrae tractationis limine pauca dicenda occurrunt 1° de notione philosophiae, 2° de ejus excellentia et utilitate, 3° de ejus divisionibus, 4° de methodo circa eam scribendi.

I. **Definitur philosophia, cognitio omnium rerum universim per causas ultimas, lumine naturali quaesita.** Cujus definitionis singulas voces explicemus. Ac primo quidem philosophiam *cognitionem* aliquam esse non video quis negare posset, studio enim, nec levi mentis conatu, acquiritur. Deinde cognitio *omnium rerum universim* dicitur haec cognitio; quemadmodum enim de una re particulari aliqua possum cogitare et causas effectusve inquirere, ita et de pluribus rebus simul sumptis indaginem instituere, quatenus aliquo communi caractere insignitae, communem aliquam relationem habent; eritque haec cognitio aliqua generalis de toto aliquo rerum ordine; quod si igitur de omni re cogitabili velim rationes investigare, non quidem singulas res percurrens, sed omnes secundum communes suas notas examini subji- cians, studium versabitur meum circa omnes res universim sumptas. Si insuper de his rebus omnibus inquiram, non solum an sint, quid sint, sed etiam quomodo sint, cur sint, a qua causa sint, et reliqua similia, cognitio mea, ut satis patet, non aliqua historica erit, neque solum aliqua practica, sed excellentior, *per causas* scilicet, seu *scientifica*; at quoniam causas non alicujus ordinis tantum, sed omnes omnino omnium rerum quaero, jam scientia mea *per causas ultimas* habebitur. *Lumine naturali* tamen utemur ut

LIB. I.

LIBRARY
009658

instrumento, sive aliis ut verbis dicam, non lumine supernaturali revelationis tanquam cognitionum fonte utemur, quod theologicae scientiae est, sed viribus nostrae naturae intellectualis operantes, veritatem omnem nobis accessibilem scrutabimur, dispicientes quid nobis pervium sit ut clarum fiat, quid nostram debilitatem superans, vestigabile non sit, et cur nobis inaccessum manere debeat; unde cognitio nostra humanos limites attingeus, ipsius etiam suae ignorantiae rationem reddere queat. Atque hanc ob causam philosophia dicitur cognitio non habita sed *quaesita*. — Horum sit unus conspectus :

omnis cognitio est :

{	vel acquisita lumine naturali	
	experimentalis :	
	{ de facto uno — — — — —	cognitio historica.
	{ de factis pluribus, in complexu — — —	historia.
	practica : de mediis ad finem — — — — — ars.	
	theorica :	
	{ per causas immediatas, unius rei — — —	cognitio scientifica.
	{ per causas altiores, totius alicujus rerum ordinis — — — — —	scientia.
	{ per causas altissimas, omnium rerum — — —	philosophia.
	vel acquisita lumine revelationis — — — — — theologia.	

II. **Utilitas et excellentia philosophiae** multiplex est : nam 1° consonat maxime inclinationi nobilissimae naturali nostrae, curiositati nempe sciendi omne verum : — 2° perficit maxime hominem secundum suam naturam humanam, quandoquidem inter omnes naturales cognitiones humanas altissima haec est et maxime intellectualis, per rationes scilicet et causas supremas de omnibus quaerens scientiam ; — 3° lucem et principia reliquis scientiis suppeditat, quum rerum intimiores essentias, causas, operationes, ordinem rimans, generaliores etiam rationes ostendat, in unitatem et concordiam reliquas cognitiones retineat, singularum devia et indebitos excursus ostendat ; — 4° multum influit in operationes et mores, imo et in res politicas ac sociales; ejus enim est mentis humanae rectitudinem tueri, ac voluntatis ceterarumque facultatum objecta discernere, conclusiones veras, honestas, utiles deducere, falsas, perniciosas avertere ; — 5° ipsi religioni plurimum deservit, ad confutandos errores, ad demonstranda fidei praeambula, ad plenius intelligendas veritates revelatas.

III. **Divisio philosophiae** non una nec similis passim apud philosophos

invenitur. Nobis unam sufficiat assignare quae pro nostra tractatione utilis, facilis, et clara simul atque completa sit, relictis aliis quae sive a magnis viris usurpantur sive adhuc excogitari possint. Inquirat ergo philosophia in omnes res, id est in omne quod est vel esse potest, scilicet in *omne ens* ; inspiciunturque :

{	generatim : ens — — — — — ontologia.		
	speciatim : entia varia, quae sunt :		
	{	mundus aspectabilis	— — — — — cosmologia.
		non viventia — — — — —	
	{	viventia in genere	— — — — — organologia.
		{ quoad vitam materiale — — — — —	
		{ quoad vitam intellectualem in se spectatam : psychologia	
{	specialius { quoad normam intellectus — — — — — logica.	— — — — — ethica.	
	{ quoad normam voluntatis — — — — —		
auctor mundi : Deus — — — — — theologia naturalis.			

IV. **Methodus** erit in his praelectionibus tenenda, qua rationabiliter ex notis ad ignota ordine procedatur, intelligentiaeque quantum fieri possit satisfiat. Brevitati proinde et perspicuitati dictionis attendentes, simul inutiles et antiquatas quaestiones supprimentes, secundum supra dictam divisionem libros septem edemus ; quorum tamen duos extra suum locum mutantes, logicam primo, septimo ethicam reponemus. Cujus rei causae sunt, circa logicam quidem, quod haec nos doceat valorem et ordinem rationis nostrae, qua ceteris studendum est ; simul etiam quod ea pars facilius incipientibus discipulis apparere soleat. Circa ethicam vero notandum quod ea nos doceat ordinem voluntatis nostrae ex relationibus tum hominum inter se, tum hominis ad Deum, praecognitam proinde supponat theologiam naturalem.

Illud etiam monitum velim, ne quaerat benevolus lector multas citationes auctoritatesve. Quum enim philosophia sit scientia ex rationibus, non ex magistri verbis stabilienda, praestat ut discipuli ruminando, reflectendo, sibi objiciendo, disputando, rem intime penetrent, potius quam ut libros multos ac varios legentes, eruditionis speciem superficie tenus acquirant, affirmantque plurima dum intelligant pauca. Neque professoribus mens nostra est nova proferre, libros docere quos et ipsi procul dubio assidue pervolverunt. Sit nempe discipulus *vir unius libri* tenax et studax, sit professor *vir omnium librorum* collex et iudex. Adde quod si cui praeclara opera legere placuerit, huic praesto sint magnorum virorum, Sⁱ Thomae Aquinatis, et Bⁱ Alberti Magni scripta, quibus si recentiores Suarez ac Goudin, Conimbricenses ac

Toletus, nec non coaevi nostri Sanseverino, Liberatore, Kleutgen, Zigliara, Pesch, Stöckl adjiciantur, utilissima certe atque uberrima lectio simul et plurimorum aliorum apud eos cognitio invenietur. Nos interim in scholaribus praelectionibus non tam exponere curamus *quis et quomodo dixerit*, quam potius *quid et cur verum sit*. Qua re fit ut, si cui accedat nostra doctrina, hoc non ita sit quia is vel iste dixit, sed quia rationabilius dixit. Quam nostram opinandi libertatem non alius nos docuit quam ipse quem plerumque sequimur Doctorem, quem nonnisi raro et gravate relinquimus, Angelicum scilicet Aquinatem. Is enim non minore fidelitate simul ac libertate suos etiam doctores et magistros sequens dijudicabat.

Ultimum notare juvat, scientiarum naturalium physicarum in philosophia non quidem tractationes ex professo venire, earum tamen notitiam ita esse necessario connexam et suppositam, ut vix, ac ne vix quidem, philosopho illam negligere liceat, quum istae scientiae ipsius philosophiae subsidiariae ac quasi integrantes partes videantur esse dicendae.

LIBER PRIMUS.

LOGICA.

PROOEMIUM.

Ex praecedente divisione philosophiae sequitur DEFINITIO LOGICAE : *institutio rationis humanae ad recte judicandum*. De logica generatim pauca haec notentur :

1° *Finis logices* est mentem ita instruere ut facilius, promptius, securius in omnibus recte et cum certitudine judicet.

2° *Objectum logices* sunt variae rationis operationes ita considerandae ut certis regulis ad finem logices, ad certitudinem nempe dirigantur.

3° *Medium logices* est distincta et completa notio regularum quas ratio ad recte cogitandum et judicandum sequi debet.

4° *Divisio logices* repetitur ex objecto ejus; est autem alia *logica subjectiva* (seu formalis, dialectica, minor), traditque normas rationis necessarias ut operationes rectae sint in seipsis; — alia est *logica objectiva* (seu materialis, critica, major), traditque normas ut rationis cognitiones sint verae.

5° *Natura logices* sub duplici respectu describi potest; est enim logica *ars*, quatenus tradit regulas et praecepta ad recte judicandum, ac proinde cognitio practica est; — *scientia* autem dicitur quatenus multa per demonstrationem cognoscens, et sub principiis redigens cognitio theoretica est.

6° *Auctor logices* alius ac primus quidem est ipse Auctor naturae, seu Creator D. O. M. qui inditam nostrae menti naturalem rectitudinem communicavit, quae et *logica naturalis* vocatur. Alius tamen assignatur *logicae artificialis* auctor, qui nimirum scientificam logicae scientiae expositionem primus, eamque mirae sagacitatis plenam conscripsit : *Aristoteles* Stagirita, in libris quorum collectioni nomen alii postea dederunt *ὄργανον*, organum, quos inter de logica subjectiva agunt : *analytica priora, categoriae, de interpretatione, de sophisticis elenchis, topica*; de logica objectiva agunt *analytica posteriora*.